

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o obnoveném programu EU v oblasti vysokoškolského vzdělávání

[COM(2017) 247 final]

a ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Rozvoj škol a vynikající výuka poskytující výborný start do života

[COM(2017) 248 final]

(2018/C 081/22)

Zpravodaj: **Pavel TRANTINA (CZ-III)**

Spoluzpravodaj: **Antonello PEZZINI (IT-I)**

Konzultace	Evropská komise, 5. 7. 2017
Právní základ	Čl. 165 odst. 4 a čl. 166 odst. 4 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Sekce SOC (specializované sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství)
Přijato ve specializované sekci	27. 9. 2017
Přijato na plenárním zasedání	19. 10. 2017
Plenární zasedání č.	529
Výsledek hlasování	148/1/3
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV sice vítá tyto iniciativy a souhlasí s jejich zásadami, ale chtěl by využít této příležitosti a vyjádřit své názory na význam poskytnutí potřebných prostředků pro podporu zlepšení systémů vzdělávání v Evropě za účelem dosažení vysoce kvalitního vzdělávání pro všechny, jakož i na význam zlepšení schopnosti vzdělávání řešit společenské výzvy a účinně připravit studenty na kvalitní život a práci. Využíváním svých vlastních hodnot v co nejvyšší míře Evropa může a musí hrát vůdčí inovativní úlohu při budování udržitelné a inkluzivní ekonomiky. Taková ekonomika by měla být schopna posilovat konkurenceschopnost a zajistit budoucnost svého specifického sociálního modelu. Spolupráce v oblasti vzdělávání dává skutečný význam samotnému konceptu EU a podporuje rovněž vnímání „společenství“, tj. EU, jakožto něčeho konstruktivního.

1.2. Vzhledem k současné politické atmosféře v Evropě vyzývá EHSV Komisi a členské státy, aby začlenily potřebu vážit si kulturní rozmanitosti a tolerance do politik v oblasti vzdělávání jakožto další oblast pro podporu aktivního občanství v rámci cílů EU zaměřených na prosazování základních hodnot EU. My všichni jsme odpovědní za vzdělávání lidí a zajištění toho, aby si byli skutečně vědomi společné evropské historie a hodnot a také významu tolerance a lidských práv.

1.3. EHSV se domnívá, že abychom dokázali reagovat na stále větší výzvy dnešních dní, potřebujeme ambicióznější iniciativu, a sice takovou, jejímž výsledkem bude celostnější vzdělávací strategie, jež změní současné paradigma ve prospěch podpory našich dětí a mladých lidí a poskytne rychlá řešení stávajících problémů.

1.4. Základem pro zlepšení vzdělávání je zlepšení postavení učitelů a ředitelů škol a jejich podpora. Další odborné vzdělávání by mělo být poskytováno nejen učitelům a ředitelům škol, ale také vzdělavatelům dětí a mladých lidí z reálného života mimo vzdělávací zařízení, např. jejich rodičům, komunitě a poskytovatelům neformálního vzdělávání. Je důležité vytvářet spojenectví s těmito skupinami.

1.5. Potřebujeme konkrétnější návrhy pro členské státy týkající se vzdělávání a podpory pro učitele, a to i v oblasti zlepšování školního prostředí a součástí jejich pracovních podmínek a učebních podmínek žáků. Některé návrhy by mohly být formulovány v kontextu evropského semestru v rámci doporučení pro jednotlivé země.

1.6. Vzhledem k nadcházejícímu vzdělávacímu summitu na vysoké úrovni, který se plánuje na začátek roku 2018 a který bude pořádat Komise, EHSV důrazně vybízí členské státy, aby učinily významný krok vpřed a zaváděly – a to i za pomoci účinného sociálního a občanského dialogu – systémy vzdělávání, odborné přípravy a celoživotního učení, které studentům přinesou slibnou budoucnost v Evropě.

1.7. EHSV považuje následující dva prvky za klíčové pro zlepšování a modernizaci vzdělávacích systémů: dostupnost dostatečných a rovnoměrně přidělovaných finančních prostředků a koordinované řízení v rámci kvalitního a účinného sociálního dialogu. K tomu by se mělo více přihlížet při budoucích diskusích. Vzdělávací zdroje by se neměly zaměřovat pouze na výkonnost, ale s ohledem na studenty ze znevýhodněného prostředí a na uprchlíky také na začlenění.

1.8. EU musí ve větší míře investovat do vzdělávání a odborné přípravy, výzkumu a inovací tím, že navýší prostředky, jež byly vyčleněny na programy Erasmus+ a Horizont 2020 a na plánované navazující programy. Díky tomu bude možné zvýšit v budoucnu počet pracovních míst a vytvořit nové příležitosti.

1.9. EHSV by dále rád zdůraznil význam účinného zapojení sociálních partnerů a dalších organizací občanské společnosti do tohoto procesu.

1.10. Přestože se sdělení zaměřuje na školy a vysokoškolské vzdělávání, musí být věnována pozornost rovněž spolupráci a vazbám mezi formálním, neformálním a informálním učením a ověřování jejich výsledků.

1.11. EHSV zdůrazňuje, že je důležité zaujmout komplexní přístup k podnikání. Zavedení efektivních metodik podnikatelského učení ve školách vyžaduje, aby byly pro všechny vzdělavatele jasně vymezeny výsledky tohoto učení. Ideální příležitosti pro nabývání těchto dovedností a potřebného postoje je rozvoj sociálních projektů ve školách i mimo ně, který rovněž pomáhá vytvářet lepší vazby na další vzdělávací prostředí.

1.12. EHSV se domnívá, že širší účel vzdělávání spočívá v rovnováze a úzké spolupráci mezi obory v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky a společenskými a humanitními obory. EHSV proto požaduje přístup ke vzdělávání a celoživotnímu učení, jenž bude více interdisciplinární a jehož ústředním prvkem bude partnerství a flexibilní cesty, které přesahují jedinou úroveň vzdělávání a konkrétní studijní obor.

2. Shrnutí iniciativ Komise

2.1. V návaznosti na své sdělení o zlepšování a modernizaci vzdělávání (7. prosince 2016) spustila Evropská komise dne 30. května 2017 novou iniciativu pro mládež ve školách a institucích vysokoškolského vzdělávání s názvem „Strategie vysoce kvalitního inkluzivního vzdělávání zaměřeného na budoucnost“. Balíček se skládá ze dvou obnovených programů EU pro modernizaci vzdělávání – jednoho pro školy a druhého pro vysokoškolské vzdělávání.

2.2. Pokud jde o školy, byly na základě informací z členských států identifikovány tři oblasti, v nichž je třeba přijmout opatření a ve kterých může podpora EU pomoci při řešení důležitých otázek:

- zvýšení kvality a inkluzivnosti škol;
- podporování vynikajících učitelů a vedoucích pracovníků škol;
- zlepšení řízení a správy systémů školního vzdělávání.

2.3. Komise navrhuje doplnit opatření přijatá členskými státy v těchto třech oblastech o podporu vzájemného učení, podložení informací o tom, co ve vzdělávání funguje, přesvědčivými důkazy a poskytnutí pomoci s vnitrostátními reformami v těch členských státech, které si to přejí. Mezi příklady takové podpory mohou patřit: posílení rozvoje dovedností a mezikulturního učení prostřednictvím partnerství mezi školami, mobility a projektů e-Twinning v rámci programu Erasmus+; posílení vzájemného učení během kariérního a profesního rozvoje učitelů a vedoucích pracovníků škol; zřizování nových podpůrných mechanismů na pomoc členským státům, jež hledají pomoc s návrhy a prováděním reforem vzdělávání.

2.4. Obnovená strategie vysokoškolského vzdělávání navazuje na program pro modernizaci z roku 2011. Komise ve svém sdělení stanoví své plány pro čtyři klíčové oblasti:

- zajištění toho, aby absolventi vysokoškolského vzdělávání byli vybaveni soubory dovedností, které budou potřebné pro ně samé i pro moderní ekonomiku;
- vytvoření inkluzivních systémů vysokoškolského vzdělávání;
- zajištění toho, aby vysokoškolské instituce přispívaly k inovacím ve všech dalších oblastech hospodářství;
- podpora institucí vysokoškolského vzdělávání a vlád v co nejlepším využívání dostupných lidských a finančních zdrojů.

2.5. A konečně, aby bylo možné zajistit, že vysokoškolské vzdělávání pomůže posílit růst a tvorbu pracovních míst, musí vysoké školy přizpůsobit osnovy na míru současným a očekávaným potřebám ekonomiky a společnosti a budoucí studenti potřebují aktuální a spolehlivé informace, které jim pomohou při rozhodování, jaké předměty si zvolit. Proto Komise představila také paralelní návrh doporučení Rady o sledování uplatnění absolventů, který je součástí nové agendy dovedností pro Evropu a který se kromě absolventů vysokoškolského vzdělávání bude vztahovat také na absolventy programů odborného vzdělávání a přípravy. To by mělo stimulovat a podpořit orgány členských států, pokud jde o zlepšení kvality a dostupnosti informací o tom, jak absolventi po skončení studia postupují v kariéře nebo v dalším vzdělávání.

3. Obecné připomínky k nové strategii EU v oblasti vzdělávání

3.1. EHSV vítá tyto iniciativy a chtěl by vyjádřit své názory na význam poskytnutí potřebných prostředků pro podporu zlepšení systémů vzdělávání v Evropě za účelem dosažení vysoce kvalitního vzdělávání pro všechny, jakož i na význam zlepšení schopnosti vzdělávání řešit společenské výzvy a účinně připravit studenty na kvalitní život a práci. Schvaluje důraz, který je kladen na předškolní vzdělávání, investice do vzdělávání učitelů, podporu spolupráce mezi různými zúčastněnými subjekty, zlepšování správy škol, součinnosti s výzkumem a celkové zaměření na sociální začleňování.

3.2. Všeobecně bylo sice zdůrazňováno, že vzdělávání je klíčové pro snižování socioekonomických nerovností a podporu sociálního začlenění⁽¹⁾, ale v nedávném doporučení Komise o evropském pilíři sociálních práv a Pařížském prohlášení z roku 2015⁽²⁾ se konstatuje, že nerovnosti ve většině členských států EU nadále narůstají. Změny, k nimž dochází po celém světě a které ovlivňují práci, poptávku po dovednostech a společnosti, jsou rychlejší než kdy dříve. EU by proto měla vyzvat členské státy, aby své vzdělávací systémy přizpůsobily této nové realitě. V tomto ohledu by mělo pomoci průběžné hodnocení nesouladu mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi a výsledků na trhu práce. Aby bylo možné vybudovat společnost skutečně rovných příležitostí, je rovněž nutné, aby byly osnovy a učební postupy pružnější, inovativnější a holističtější. Toho se dosáhne zhodnocením mnoha příkladů dobré praxe, které byly v minulých letech zdůrazňovány.

⁽¹⁾ Vzdělávání je klíčovým prvkem nedávných prohlášení EU: sociální pilíř EU (duben 2017), nová agenda dovedností pro Evropu (červen 2016), diskusní dokument o sociálním rozměru Evropy (duben 2017), Římské prohlášení (březen 2017).

⁽²⁾ Na neformálním setkání ministrů školství v březnu 2015 bylo přijato prohlášení o prosazování občanství a společných hodnot svobody, tolerance a nediskriminace v procesu vzdělávání.

3.3. EHSV se snaží poukázat na to, že vzdělávání představuje obecné blaho a mělo by zůstat klíčovým nástrojem prosazování veřejného zájmu, a to nasměrováním investic za účelem snižování soukromých a veřejných nákladů na nedostatečné vzdělávání v mnoha oblastech, jako je předcházení násilí, zlepšování zdraví prostřednictvím sportu a podporou dobrých životních podmínek, zvyšování povědomí o změně klimatu a zajištění sociálního smíru v čím dál rozmanitějších společnostech. V tomto ohledu by vzdělávací reformy neměly usilovat pouze o předávání budoucích souborů dovedností, kompetencí a znalostí, které mladí lidé potřebují pro vstup na trh práce, ale také o zlepšování schopnosti studentů reagovat na naléhavé společenské otázky, jež ovlivňují každodenní život evropských občanů.

3.4. Přechod z jedné úrovně vzdělávání k další a spolupráce mezi různými poskytovateli vzdělání, ať již formálního, či neformálního, vyžadují zvláštní pozornost v plánované strategii Komise. EHSV vítá důraz na budování propojených systémů vysokoškolského vzdělávání podporujících začlenění a důraz na podporu škol, aby vytvářely lepší vazby a spolupracovaly s institucemi vysokoškolského vzdělávání v oborech přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky, domnívá se však, že širší účel vzdělávání spočívá v rovnováze a úzké spolupráci mezi těmito obory a společenskými a humanitními obory. EHSV proto požaduje přístup ke vzdělávání a celoživotnímu učení, který bude více interdisciplinární a jehož ústředním prvkem bude partnerství a flexibilní cesty, které přesahují jedinou úroveň vzdělávání a konkrétní studijní obor. Takový přístup by rovněž přispěl k boji proti různým nerovnostem, jako je např. nerovnost žen a mužů v oblasti oborů přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky i ve vědě obecně, protože by přispěl k odstranění stereotypních názorů na to, co je vhodnější a/nebo obvyklé pro jednotlivá pohlaví, rasy či vzhledem k jiným osobním vlastnostem.

3.5. EHSV opětovně ⁽³⁾ vyzývá Komisi, aby hrála aktivní úlohu při zavádění inovativnějších řešení v oblasti vzdělávání a rozvoje dovedností, jakož i při monitorování a prosazování postupů a inovativních přístupů, které již existují v členských státech. EHSV je pevně přesvědčen, že nastal ten správný čas pro skutečnou změnu paradigmatu, pokud jde o cíle a fungování odvětví vzdělávání a odborné přípravy, jakož i o chápání jeho místa a úlohy ve společnosti, a pro uznání skutečnosti, že vzdělávání jako takové je faktorem ovlivňujícím produktivitu. Aktivní přístup na úrovni EU je zde klíčovým prvkem utváření lepšího vzdělávání pro budoucnost.

3.6. Jak již EHSV uvedl v jednom ze svých dřívějších stanovisek, „mobilizace všech aktérů a podpora vytváření „vzdělávacích partnerství“ ve společnosti se zapojením škol, podniků, obecních úřadů, sociálních partnerů, organizací občanské společnosti, nevládních organizací pracujících s mládeží, komunitních pracovníků pracujících s mládeží a v dalších oblastech, rodičů a studentů do navrhování a realizace učebních osnov má klíčový význam pro [...] změny vzdělávacího paradigmatu“ ⁽⁴⁾.

3.7. Již od raných školních let musí být mladým lidem poskytována pomoc při vytváření kompetenčního portfolia, které se netýká pouze jejich znalostí, ale také jejich dovedností, inovační schopnosti a tvořivosti, kritického ducha a povědomí o společných evropských dějinách. Tyto dovednostní profily by rovněž měly v široké míře zahrnovat jejich rozmanité digitální dovednosti, zkušenosti v oblasti mezilidských vztahů a týmové práce a schopnost uznávat různé kultury. Toho by mělo být dosaženo za podpory jejich vzdělavatelů a pracovníků s mládeží.

3.8. Původní název iniciativ („iniciativa pro mládež“) vysílal nesprávný signál, protože se zdál být zaměřen pouze na mladé lidi, zatímco systémy formálního vzdělávání přijímají stále více dospělých studentů. Je politováníhodné, že sdělení o vysokoškolském vzdělávání se téměř nezmiňuje o „dospělých osobách“, ačkoliv toto vzdělávání může hrát klíčovou roli v celoživotním učení v každém věku a také aktualizovat dovednosti, kompetence a znalosti zaměstnaných i nezaměstnaných osob.

3.9. Klíčem ke zlepšování a modernizaci vzdělávacích systémů je zajištění dostatečných a rovnoměrně přidělovaných finančních prostředků a koordinované řízení v rámci kvalitního a účinného sociálního dialogu. Komise to ve svých pracovních dokumentech dostatečně neuznává a neklade dostatečný důraz na skutečnost, že zdroje ve vzdělávání by se měly soustředit nejen na výkonnost, ale také na začlenění jednotlivých studentů ze znevýhodněného prostředí a na integraci uprchlíků. Navíc téměř neuznává význam konzultací s různými zúčastněnými subjekty, především organizacemi občanské společnosti, a jejich zapojení do tohoto procesu.

⁽³⁾ Úř. věst. C 173, 31.5.2017, s. 45.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 214, 8.7.2014, s. 31.

4. Konkrétní připomínky k nové strategii EU v oblasti vzdělávání

V reakci na tyto dvě iniciativy EK a na politiky členských států obecněji se zde EHSV zaměří na následující tři průřezové priority pro školy a vysokoškolské vzdělávání.

4.1. Základní odborné dovednosti („hard skills“) jsou nezbytné, nicméně nejenak tomu je v případě sociálních („soft skills“) a průřezových dovedností, kompetencí a znalostí.

4.1.1. EHSV zdůrazňuje, že je důležité, aby Komise zajistila, že členské státy přijmou holistickou definici potřeb studentů, tj. včetně odborných a sociálních dovedností, jakož i kompetencí a interdisciplinárních znalostí. Tyto tři aspekty by měly pokrývat nejen schopnosti potřebné k práci, ale také zahrnovat širší účel osobního rozvoje všech jednotlivců v průběhu jejich života. Zlepšení vzdělávání, především v systémech vysokoškolského vzdělávání, se tedy také musí soustředit na to, jak lépe pěstovat aktivní občanství, podpořit posílení postavení mladých lidí, celoživotní učení a znalosti o tom, jak funguje EU a jaké přináší výhody. Je vhodné si připomenout, že vzdělávání samo o sobě nemůže vyřešit socioekonomické nerovnosti, jelikož předpokladem pro udržitelnější řešení jsou součinnosti s doplňkovými politikami v sociální oblasti a oblasti zaměstnanosti.

4.1.2. Zvláštní pozornost by měla být věnována rozvoji sociálních dovedností („soft skills“), jelikož si jich zaměstnavatelé čím dál více cení a protože jsou užitečné i mimo pracovní prostředí. EHSV proto podporuje opatření, jako ta uvedená ve sdělení Komise: projekty na posouzení kreativity, řešení problémů, spolupráce⁽⁵⁾, týmová práce a kritické myšlení. Tvůrcům politik se musí dostat odpovídající podpory a odborné přípravy, aby pochopili celý rozměr těchto dovedností.

4.1.3. EHSV vítá podporu spolupráce mezi univerzitami a světem práce, avšak ten by se neměl omezovat pouze na podnikatelský sektor. K budování partnerství mezi podniky a vzdělávacími institucemi by nemělo docházet čistě na základě kritéria, zda mladí lidé jsou, nebo nejsou „přímo zaměstnatelní“. Podniky musejí mít možnost plně využívat lidského potenciálu prostřednictvím mobilizace správných dovedností a vytváření nových příležitostí, které přináší digitální revoluce, a to všem věkovým skupinám. Podniky by rovněž měly podporovat mladé lidi, aby pokračovali ve své odborné přípravě i po vstupu do světa práce. Vzdělávání je nepřetržitý proces a v omezeném počtu let formálního vzdělávání nemůže uspokojit všechny potřeby.

4.1.4. Jak však již EHSV poukázal, je třeba „podporovat zavádění duálních systémů vzdělávání a odborné přípravy, propojujících výuku ve třídě s praxí na pracovišti a současně zvyšovat povědomí vzdělávacích institucí a podniků o významu těchto iniciativ“⁽⁶⁾. Pracovní zkušenosti studentů škol a užší vazby mezi školami, průmyslem, univerzitami a výzkumem jsou klíčové pro utváření kvalifikované a udržitelné zaměstnanosti mladých lidí.

4.1.5. I přesto, že jsou zapotřebí odborné dovednosti, nemohou směr (vysokoškolského) vzdělávání určovat ekonomiky. Jinými slovy, iniciativy, jako je např. sledování uplatnění absolventů na úrovni vzdělávacích systémů, by mělo zaručit, aby programy vysokoškolského vzdělávání a osnovy nebyly založené na účelových výsledcích vzdělávání, jako jsou mzdy nebo míra zaměstnanosti absolventů. Některé členské státy již mají své vlastní systémy sledování, a případný nový celounijní systém by je tedy měl sjednotit. Musí se rozhodně předejít tomu, aby sloužil k opodstatnění úsporných opatření v humanitních oborech a společenských vědách.

4.2. Podpora učitelů v zájmu vysoce kvalitního vyučování a celoživotního učení

4.2.1. V „době digitálního vzdělávání“ je třeba zajistit, aby využívání technologií ve vzdělávání bylo přínosné. Například naučit se kódovat není samo o sobě cílem – studenti musí pochopit logiku kódování a získat soubor dovedností nezbytný k tomu, aby mohli využívat rychle se vyvíjející technologické prostředky ve vzdělávání i v praktickém životě.

⁽⁵⁾ Zlepšování kvality výuky a učení v evropských systémech vysokoškolského vzdělávání, zpráva skupiny na vysoké úrovni pro modernizaci vysokoškolského vzdělávání, Evropská komise, červen 2013.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 327, 12.11.2013, s. 58.

4.2.2. Zatímco IKT nabízejí v mnoha oblastech příležitosti, otevírají dveře reálným hrozbám, jako je kyberkriminalita, nebezpečný a škodlivý obsah a narůstající komercializace služeb, a umožňují sledování za pomoci technologií a zneužívání osobních údajů. Proto je třeba zlepšit digitální gramotnost, a poskytnout tak všem lidem správné nástroje k zapojení se do budoucího světa práce. IKT se dostaly do všech úrovní průmyslu a služeb, a proto musí tvořit nedílnou součást celoživotního učení.

4.2.3. Pokroky v digitálním vzdělávání by rovněž měly mladým lidem pomoci jasněji rozlišit mezi informacemi a znalostmi, rozvíjet kritické myšlení a odpovídající mediální gramotnost a naučit je například rozeznat falešné zprávy nebo chránit své soukromí na internetu.

4.2.4. Přestože se sdělení zaměřuje na školy a vysokoškolské vzdělávání, nebyla věnována dostatečná pozornost spolupráci a vazbám mezi formálním, neformálním a informálním učením a ověřování jejich výsledků, jak potvrzují závěry Rady z roku 2012 ⁽⁷⁾ k tématu „Partnerství a flexibilní formy celoživotního rozvoje dovedností“. I v současné době jsou komplexní strategie celoživotního učení zavedeny pouze v polovině členských států EU ⁽⁸⁾. V této souvislosti mohou být technologie prospěšné také pro diverzifikaci přístupů ke vzdělávání.

4.2.5. Komise se již řadu let zaměřuje na rozvoj sítí EU a podporu spolupráce pro výměnu osvědčených postupů a vzájemné učení. Bylo by však rovněž zajímavé zjistit, do jaké míry tyto nástroje a mechanismy skutečně podporují také vzdělavatelé. Je velmi pravděpodobné, že mnoho učitelů a vzdělavatelů neví o všech podpůrných a finančních zdrojích a prostředcích pro odbornou přípravu, které jsou jim na úrovni EU k dispozici. Pro členské státy by mělo být prioritou lepší budování kapacit a zlepšování pracovních podmínek, a to včetně platů učitelů.

4.2.6. V návaznosti na doporučení Komise musí členské státy podpořit vzdělavatele a učitele v celoživotním učení a také posílit jejich mobilitu, např. prostřednictvím programů Erasmus+. Zvláštní pozornost je nutné věnovat zlepšování participativních aspektů vyučování, jelikož se to ukázalo jako velmi dobrý pedagogický postup, který studentům umožňuje získávat znalosti a rozvíjet určité průřezové dovednosti, například komunikační. Znamenalo by to významný posun od vzdělávání zaměřeného na učitele směrem k vyučování zaměřenému na studenta, kde je učitel spíše zprostředkovatelem učení.

4.3. Podnikatelské učení prostřednictvím sociálních projektů

4.3.1. Vzdělávání musí prohlubovat klíčové kompetence, dovednosti a postoje, které jsou zapotřebí pro prosperitu v životě po dokončení formálního vzdělání. Jde například o týmovou práci nebo řízení projektů. Tento nový soubor dovedností by nejen pomohl zlepšit zaměstnatelnost, ale také by zlepšil schopnost budoucích dospělých vytvářet si svá vlastní pracovní místa individuálně i kolektivně. Činnosti a zážitkové učení jsou alternativními přístupy k učení, které mohou zvyšovat schopnost udržet si znalosti a jsou užitečnější při rozvoji praktických dovedností oproti odbornosti v konkrétním předmětu.

4.3.2. EHSV zdůrazňuje, jak je důležité zaujmout komplexní přístup k podnikání a využít při tom nového rámce EntreComp ⁽⁹⁾. Ideální příležitostí pro nabývání těchto dovedností a potřebného postoje je rozvoj sociálních projektů ve školách i mimo ně, který rovněž pomáhá vytvářet lepší vazby na další vzdělávací prostředí. V tomto ohledu musí být pro členské státy klíčová podpora iniciativy Evropského sboru solidarity pro mladé lidi ve školách a ve vysokoškolském vzdělávání. Navíc narůstá zájem o sociální podnikání, které představuje jeden ze způsobů, jak mladí lidé mohou naplnit svoji touhu po smysluplnějším zaměstnání.

⁽⁷⁾ Pracovní dokument útvarů Komise na téma Partnerství a flexibilní formy celoživotního rozvoje dovedností, který doprovází sdělení Komise na téma Přehodnocení vzdělávání: investice do dovedností pro dosažení lepších socioekonomických výsledků, listopad 2012.

⁽⁸⁾ Pracovní dokument útvarů Komise doprovázející [...] Návrh společné zprávy Rady a Komise pro rok 2015 o provádění strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020) – Nové priority evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, srpen 2015.

⁽⁹⁾ Evropský rámec podnikatelských dovedností, <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/entrecomp-entrepreneurship-competence-framework>.

4.3.3. Podnikání je mocnou hnací silou hospodářského růstu a vytváření pracovních míst. Pozornost by měla být zaměřena zejména na rozvoj podnikatelských dovedností. Jak již EHSV zdůraznil, podnikatelská výchova napříč Evropou, napříč osnovami a jako součást celoživotního učení i nadále vyžaduje skutečné odhodlání ze strany osob s rozhodovací pravomocí. Je třeba oceňovat ambice, tvořivost a podnikavost jako takové, podporovat je a nezaměňovat je s podnikatelskou činností nebo tvorbou zisku. Tvořivost se rozvíjí učením ve formálních a neformálních systémech. Podmínkou předání správného sdělení je plné zapojení vzdělavatelů. Učitelé se mohou stavět zamítavě k úzké definici podnikavosti, rozumí-li se jí zahájení podnikání, ale mohou být vstřícnější k jejímu širšímu pojetí coby klíčové dovednosti pro život. K začlenění „podnikatelského ducha“ do školního prostředí lze využít „schodiště k podnikání“ (entrepreneurial staircase) k rozvíjení aktivit a výuky ⁽¹⁰⁾.

4.3.4. Ať už se mladí lidé rozhodnou založit firmu nebo sociální podnik či ne, pokud využívají podnikatelského učení, rozvíjí své podnikatelské znalosti a základní dovednosti a přístupy, k nimž patří tvořivost, iniciativnost, houževnatost, týmová práce, chápání rizik a smysl pro odpovědnost. Jedná se o podnikatelskou mentalitu, která podnikatelům pomáhá převádět myšlenky do praxe a rovněž značně zvyšuje zaměstnatelnost. Zavedení efektivních metodik podnikatelského učení ve školách vyžaduje, aby byly pro všechny vzdělavatele k dispozici jasně formulované výsledky tohoto učení. Je proto třeba, aby členské státy podporovaly podnikatelské dovednosti prostřednictvím nových a kreativních způsobů výuky a učení již od základní školy a zároveň aby se od středoškolského po vysokoškolské vzdělávání zaměřily na eventualitu založení podniku jakožto kariérní možnost. Ve všech oblastech a na všech úrovních vzdělávání by měly být začleněny zkušenosti z praxe prostřednictvím vzdělávání založeného na řešení konkrétních problémů a propojení s podnikatelskou sférou.

V Bruselu dne 19. října 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 48, 15.2.2011, s. 45.